

Sving end Barnets Sjæl kan faae", let komme til at forkludre det istedet for at opdrage det. Jeg kjender Mænd, der staa paa et maasse yderligere Friskole-standpunkt end noget Medlem her, der i denne Henseende have meget forskellige Anskuelser om Eventyrenes og Sagnetes Ret i Barnets Opdragelse. Jeg siger, de have deres Ret, men denne Ret maa benyttes med megen pædagogisk Skjønsmhed, thi ellers kan Barnesjelen uvovle sig faaledes, at Virkelighed og Fantasi flyde ud i hinanden, og naar Barnet faa senere skal arbejde i Virkeligheden, vil ogsaa dets Gjærning flyde ud i det Løse. Jeg taler ikke med her som den Blinde om Farverne, jeg taler med maaste langt større personlig Erfaring om Barneverdenen end nogen af de Herrer, som jeg her paa en vis Maade vil bede om en vis Begrebsning. Altsaa, det var Friskolen og vor Stilling til denne. Det var Friheden til at naae Maalet og de mulige Betingelser til at udføre den Tanke yderligere, at faae Almueskolerne saa gode som mulig. Jeg siger, at de to Paragrafer, som staa som humane Paragrafer mod den Fattige og Ubedrøvede, Grundlovens §§ 84 og 85, og som ere to Perler i Danmarks Riges Grundlov, kunne udvilles. Alt efter som den humane Mand gjør sig gjældende i Lovgivningen, paa en snævrere eller paa en videre Maade, og jeg siger, at § 85 kan udvilles faaledes, at gennem Almueskolen kan Barnet faae en hjertelig og god Udbannelse, naar vi indrette Loven derefter. Jeg tillader mig i saa Henseende at gjentage, hvad jeg engang tidligere i forrige ordinære Samlings første Halvdel, Tidenden Sp. 429, har udtalt, nemlig, at jeg har det Haab, at, naar vi skulle gaa til en ny Ordning af vort Skolevesen, vi da vilde komme dertil, at Skolen staaar aaben en 5—6 Timer om Dagen for hvert Barn, som vil og kan besøge den. Desværre, jeg antager ikke, at man vil kunne naae dertil; selv de, der ere mest velvillige stemte for Kommunernes Udovilling, ville fremmes tilbage paa Grund af de store Midler, som dertil ville kræves; men ethvert Skridt henimod en Ordning, hvorved enhver fattig Mand, der ikke har Raad til at betale for sine Børn, kan faae dem til den Lærer, som er ham anvist, og som han er tilfreds med, saa ofte og saa længe det ønskes, er værdt at arbejde for, naar Talen er om en Omordning af Skolevesenet. Naar man nu altsaa sætter et Lavmaal, som Staten har Ret til at kræve, saa har Staten selvfølgelig ogsaa Ret til at have Tilsyn med, om dette Lavmaal naas, og vi komme da her til

Kontrollspørgsmaalet. Det har interesseret mig at høre, at ærede Medlemmer nu i de sidste Par Samlinger have faaet en saa inderlig Kjærlighed til Præstestanden; tidligere har denne ikke været meget isinespringende, navnlig ikke fra Friskolelærernes Side. I Samlingen 1872—73 var hele den Side af Thinget, som jeg hørte til, enig om at ønske Skoleinspektører, ganske vist valgte paa en anden Maade, end af den ærede Minister nu foreslaaet; men det var alligevel Skoleinspektører, og jeg vil erindre om, at Balget skulde approberes af Ministeriet. Nu vil man ikke have de foreslaaede Skoleinspektører. Vilde man da være fornøiet med alene at have Balget af Inspektører, selv om der blev valgt daarlige, eller hvorledes er det? (B. Holm: Nei, ikke faaledes!) Altsaa de Herrer ville nok være med til Skoleinspektørinstitutionen. (Berntsen: Jeg vil ikke.) Det ærede Medlem fra Bogenfse vil ikke, men det ærede Medlem fra Sønderfse (Spjmarf) stillede sig i et Punkt paa Standpunkter 1872—73 og bebrejdede et nu fraværende Medlem, hvis Plads er indtaget af det ærede Medlem for Aarhus Amts 3die Valgfreds, at han ved Skolemødet havde sagt Noget om, at man ikke skulde bygge Friskolen af Statskolens Sten, hvorved formentlig er tænkt paa Penge og ikke paa Kjærlighed; thi den Kjærlighed, der er som Sten, giver jeg ikke Meget for. Og det vil jeg indrømme, at den nævnte ærede Medborger har forandret sin Stilling fra den Tid. Det opholder jeg mig dog ikke ved, jeg har saa lidt set, at Folk have underkævet Noget, som de senere ere gaaede fra. Det har jeg en rig Erfaring for, og man har jo Lov til at gjøre Forandringer. Men nu vil jeg gjøre det ærede Medlem opmærksom paa — jeg haaber, at han vil faae Ordet engang endnu og da vil svare mig — at han paa samme Maade bør gaa Løs paa det ærede Medlem fra Bogenfse, thi selv om det ærede Medlem ikke var med i Samlingen 1872—73, har han dog sluttet sig til den samme Side som det ærede Medlem, og er nu gaaet bort derfra, idet han ikke vil have Skoleinspektører. Det er lige saa galt. Et tredie æret Medlem, det ærede Medlem fra Børninge (S. Holm) vil ikke længere have, hvad vi dengang ønskede, en samlet Skole-reform, men vil kun have en stykkevis Reform. Jeg foreslaar nu, at den fraværende Sænder ikke skal være den Æneste, som angribes, men at man lader Angrebet gaa videre. Jeg selv har ikke nogen bestemt Mening om, hvad der i denne